

ผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าที่มีต่อการออมในประเทศ
: กรณีของประเทศไทยในช่วง 2518- 2539

นายวรวิทย์ พงษ์พิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-701-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMPACT OF CAPITAL INFLOW ON DOMESTIC SAVING
: A CASE STUDY OF THAILAND 1975 -1996

Mr. Voravit Pongpitak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-701-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าที่มีต่อการออมในประเทศ : กรณีของ
ประเทศไทยในช่วง 2518 - 2539
โดย นายวรวิทย์ พงษ์พิทักษ์
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต

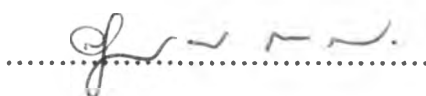
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

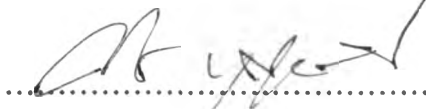

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ณเดโช บุญนะสิน)

วรวิทย์ พงษ์พิทักษ์ : ผลกระทบของเงินทุนไหลเข้าที่มีต่อการออมในประเทศ : กรณีของประเทศไทยในช่วง 2518 - 2539 (IMPACT OF CAPITAL INFLOW ON DOMESTIC SAVING : A CASE STUDY OF THAILAND 1975 - 1996) อ. ที่ปรึกษา : รศ. รัตนา สายคณิต ; 128 หน้า. ISBN 974-331-701-5.

การศึกษาในครั้งนี้ส่วนแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศของไทย ทั้งก่อนและภายหลังการเปิดเสรีทางการเงินในปี 2532 ผลการศึกษาพบว่า การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศของไทยเปรียบเทียบก่อนและภายหลังเปิดเสรีทางการเงินมีระดับที่สูงขึ้นจาก 0.23 เป็น 0.43 เพิ่มขึ้นร้อยละ 87 ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเปิดเสรีมากขึ้น

ส่วนวัตถุประสงค์ของการศึกษาอีกส่วนหนึ่งเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศกับการลงทุนรวม การออมรวมในประเทศและการออมรายภาคเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาพบว่า เงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศส่งผลกระทบต่อการลงทุนรวม ในทางตรงข้ามกับส่งผลกระทบต่อการลงทุนรวมในประเทศ ทางด้านการออมรายภาคเศรษฐกิจพบว่า เงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศภาคเอกชนส่งผลกระทบต่อการลงทุนภาคครัวเรือน แต่กลับส่งผลกระทบต่อการลงทุนภาคธุรกิจเอกชนและการออมภาคสถาบันการเงิน นอกจากนี้เงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศภาครัฐบาลนั้นพบว่า ส่งผลกระทบต่อการลงทุนภาคภาครัฐบาล

ประเทศไทยเป็นระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเปิด เงินทุนไหลเข้าสุทธิเพิ่มสูงขึ้นแต่กลับส่งผลกระทบต่อเงินออมภาคครัวเรือน และเนื่องจากเงินออมภาคครัวเรือนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการออมรวมในประเทศและมีแนวโน้มที่ลดลง ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องหาแนวทางเพิ่มระดับเงินออมภาคครัวเรือนให้สูงขึ้นโดยผ่านทางมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐบาล

เศรษฐศาสตร์
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา2541.....
ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต อ.วิทย์ พงษ์พิทักษ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รัตนา สายคณิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3971567929

ECONOMICS

##

: MAJOR

KEY WORD: CAPITAL INFLOW / CAPITAL MOBILITY / DOMESTIC SAVING

VORAVIT PONGPITAK : IMPACT OF CAPITAL INFLOW ON DOMESTIC SAVING : A CASE STUDY OF THAILAND 1975 - 1996. THESIS ADVISOR : ASSOS. PROF. RATANA SAYAKANIT 128 pp ISBN 974-331-701-5

The objective of the study in first part is to measure the degree of international capital mobility of Thailand both before and after financial liberalization in 1989. The result find that degree of international capital mobility of Thailand after financial liberalization has a higher level than before that from 0.23 to 0.43 or increase 87 %. It's indicate that Thailand has a higher open economic system.

The objective of the study in second part is to test the relationship between net foreign capital inflows and gross investment, with gross national savings and savings by economic sectors. The results show that net foreign capital inflows have a positive impact on gross investment. In contrast, that foreign capital inflows impact gross national savings in a negative sign. By economic sectors, the results find that net private foreign capital inflows have a negative impact to households' s savings but impact on corporated businesses' s savings and financial sectors' s savings in a positive sign. Furthermore, net public foreign capital inflows impact government' s savings in a negative sign.

Thailand has a higher open economic system. Capital inflows continue increase. But from this result showed that net private foreign capital inflows impact households' s savings in a negative sign. Since households' s savings are the most important component in gross national savings and trend to be decline. So that government has to find the ways how to increase households' s savings level pass through government' s policy instruments.

ECONOMICS

ภาควิชา.....ECONOMICS.....

สาขาวิชา.....1998.....

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต..... *voravit pongpitak*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Ratana Sayakanit*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ รัตนา สายคณิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ทุ่มเทเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา และแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนชี้แนะทางความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ข้าพเจ้า จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ไพศาล เล็กอุทัย ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และช่วยแนะนำหนังสือที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ และอาจารย์ ดร.ณเดโช บุญระรื่น ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา พี่สาว และบุคคลอีกหลายท่าน ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าด้วยดีมาโดยตลอด

วรวิทย์ พงษ์พิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	8
1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการศึกษา	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดระดับของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ	10
2.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	12
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการไหลเข้าของเงินทุนจาก ต่างประเทศ	18
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและการออม.....	20
2.5 งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง	30
3 โครงสร้างการนำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศและการออมในประเทศภายหลัง มาตรการผ่อนคลายทางการเงิน	36
3.1 โครงสร้างการนำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศ	36
3.2 โครงสร้างเงินออมของระบบเศรษฐกิจไทย	43
3.3 รูปแบบการออมภายในประเทศจำแนกเป็นรายภาคเศรษฐกิจ	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 วิธีการศึกษา	56
4.1 การวัดและเปรียบเทียบระดับของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ	56
4.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศกับการ ลงทุนรวม การออมรวมในประเทศและการออมรายภาคเศรษฐกิจ.....	61
5 ผลการศึกษา.....	73
5.1 การวิเคราะห์จากแบบจำลอง การวัดและเปรียบเทียบระดับของ การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ	73
5.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศกับการ ลงทุนรวม การออมรวมในประเทศและการออมรายภาคเศรษฐกิจ.....	82
6 สรุปและข้อเสนอแนะ	98
6.1 สรุปผลการศึกษา	98
6.2 สรุปข้อเสนอแนะทางนโยบาย	101
6.3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการศึกษาต่อไป	106
รายการอ้างอิง	107
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก	112
ภาคผนวก ข	115
ภาคผนวก ค	120
ภาคผนวก ง	122
ภาคผนวก จ	124
ภาคผนวก ฉ	126
ประวัติผู้วิจัย	128

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ทิศทางของตัวแปรที่ได้จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	29
3.1 รูปแบบการเคลื่อนย้ายเงินทุนสุทธิภาคเอกชนและภาครัฐบาลในช่วงระหว่าง ปี 2530-2539	38
3.2 แสดงเงินออมรวมในประเทศเทียบกับการลงทุนในประเทศและเงินออมจาก ต่างประเทศเทียบกับการลงทุนในประเทศ.....	43
3.3 แสดงช่องว่างการออมและการลงทุนต่อผลผลิตรวม แยกตามรายภาคเศรษฐกิจ	53
4.1 ลมมติฐานทิศทางของตัวแปรในแบบจำลอง	71
5.1 ค่า Correlation Matrix	74
5.2 ระดับของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศของบางประเทศในเอเชีย	77
5.3 เครื่องชี้ภาวะการใช้จ่ายภาคเอกชนระหว่างปี 2535-2539	79
5.4 มูลค่าและโครงสร้างสต็อกทุนเบื้องต้น ณ ราคาคงที่ปี 2531 จำแนกตาม ประเภททรัพย์สิน.....	84
5.5 ภาระหนี้ของภาคธุรกิจเอกชน และการชำระหนี้ของภาคธุรกิจเอกชน.....	91
5.6 นโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	92
5.7 กำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทย ระหว่างปี 2532 - 2539	95
6.1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศกับการลงทุนรวม การออมรวมในประเทศและการออมรายภาคเศรษฐกิจ	101

สารบัญญากาศ

รูปที่	หน้า
1.1 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวมและสัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม ระหว่างปี 2532-2539	3
1.2 แสดงดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยระหว่างปี 2532-2539	3
1.3 แสดงเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศภาครัฐบาลเทียบกับภาคเอกชน ระหว่างปี 2532-2539	4
1.4 แสดงเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ และ เงินกู้ยืมจากต่างประเทศระหว่างปี 2532-2539	4
1.5 แสดงสัดส่วนการกักหน้ของภาครัฐบาลเทียบกับภาคเอกชนระหว่าง ปี 2535-2539	6
1.6 แสดงสัดส่วนการกักหน้ต่างประเทศภาคเอกชนระหว่างปี 2535-2539 รายภาค	6
3.1 แสดงการเปรียบเทียบการนำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศภาครัฐบาล ธนาคารพาณิชย์ และภาคธุรกิจเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ ระหว่างปี 2532-2539	42
3.2 แสดงสัดส่วนการนำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศภาครัฐบาลเทียบกับ ภาคเอกชน ระหว่างปี 2532-2539	42
3.3 แสดงเงินออมจากต่างประเทศเทียบกับเงินออมในประเทศระหว่างปี 2532-2539....	46
3.4 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวม สัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม และช่องว่าง การออม-การลงทุนต่อผลผลิตรวมของภาคครัวเรือน	46
3.5 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวม สัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม และช่องว่าง การออม-การลงทุนต่อผลผลิตรวมของภาคธุรกิจเอกชน	48
3.6 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวม สัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม และช่องว่าง การออม-การลงทุนต่อผลผลิตรวมของภาครัฐบาล	48
3.7 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวม สัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม และช่องว่าง การออม-การลงทุนต่อผลผลิตรวมของภาครัฐวิสาหกิจ	50
3.8 แสดงสัดส่วนเงินออมต่อผลผลิตรวม สัดส่วนเงินลงทุนต่อผลผลิตรวม และช่องว่าง การออม-การลงทุนต่อผลผลิตรวมของภาคสถาบันการเงิน	50

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
3.9 แสดงเงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิต่อผลผลิตรวม และช่องว่างการออม-การลงทุน ระหว่างปี 2532-2539	53
3.10 แสดงสัดส่วนเงินออมเกินดุล (ขาดดุล) ต่อผลผลิตรวม ระหว่างปี 2532-2539	55
5.1 แสดงการใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศของคนไทย และมูลค่าสินค้าอุปโภค บริโภคนำเข้า ระหว่างปี 2525-2539	80
5.2 แสดงปริมาณการจำหน่ายรถยนต์ และมูลค่าการจำหน่ายของห้างสรรพสินค้าและ ร้านค้าสหกรณ์ ระหว่างปี 2525-2539	80